

Úvod

Zpracovaná publikace je dalším příspěvkem krajského pracoviště Českého statistického úřadu k pohledům na vývoj obyvatelstva kraje. Po analýzách vývoje seniorů a mladé generace jsme se tentokrát podrobněji zaměřili na problematiku žen a mužů, zejména na zobrazení charakteristik obou pohlaví a rozdílů mezi ženami a muži v nejrůznějších oblastech života společnosti.

Na celostátní úrovni je požadavek na vytváření rovných příležitostí všem občanům k uskutečnění jejich životních představ, a to bez ohledu na pohlaví, zakotven ve schválené a postupně realizované „Vládní strategii pro rovnost žen a mužů v České republice na léta 2014–2020“. Statistické údaje mohou sloužit jednak jako podklad pro navrhování příslušných opatření a jednak k posouzení toho, jak se daří princip rovných příležitostí obou pohlaví v praxi naplňovat. Proto i tato publikace může být dalším příspěvkem pro hlubší poznání genderové problematiky, zejména v regionálním pohledu. Naším cílem bylo zmapovat některé vývojové tendence a vazby na základě dostupných statistických informací.

Předkládaný materiál se snaží komplexnějším statistickým obrazem popsat postavení žen a mužů ve Středočeském kraji a jeho vývoj v posledních letech, a to zpravidla od roku 2010. Zahrnuje především oblasti, kde můžeme tento vývoj kvantifikovat pomocí statistických ukazatelů, přičemž klade důraz na jevy v kraji významné. Z územního hlediska se neomezujeme pouze na kraj jako celek, ale snažíme se zobrazit i rozdíly uvnitř jeho území, a to z pohledu okresů nebo správních obvodů obcí s rozšířenou působností, popřípadě velikostních skupin obcí. Nedílnou součástí analýzy je také srovnání s ostatními kraji České republiky.

Samotná analýza je zaměřena na oblast demografie, vzdělanost a ekonomickou aktivitu, bydlení a strukturu domácností, zdravotní stav, zdravotní a sociální péči. Zabývali jsme se však také aktivitami žen a mužů ve volbách, a to v postavení kandidátů a členů obecních nebo krajských zastupitelstev. Z genderového pohledu jsme hodnotili také míru využívání informačních technologií, nevyhnuli jsme se ani zobrazení některých sociálně-patologických jevů.

Kromě analytického vyhodnocení bylo naší snahou vytvořit soubor srovnatelných statistických údajů o ženách a mužích a jejich životních podmínkách. Vzhledem k systému postupného zpracování ročních dat zatím nemáme k dispozici kompletní údaje za rok 2018, proto můžeme v některých oblastech vývoj zatím zobrazit pouze do roku 2017. Poměrně podrobným a bezesporu důležitým zdrojem dat jak z obsahového, tak z územního hlediska, je Sčítání lidu, domů a bytů, i když tyto údaje jsou k dispozici jen jednou za 10 let. Minulé sčítání se uskutečnilo v březnu 2011, další sčítání připravujeme na rok 2021. Využity však také byly další statistické zdroje dat, jako jsou například demografická statistika nebo Výběrové šetření pracovních sil. Kromě vlastních zdrojů ze zjišťování ČSÚ zde také najdete poměrně podrobné údaje z rezortních statistik, především z Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, České správy sociálního zabezpečení, Ústavu zdravotnických informací a statistiky Ministerstva zdravotnictví nebo Policejního prezidia České republiky.

Obdobný materiál byl zpracován ve všech krajích České republiky, společně bylo v rámci tabulkové přílohy připraveno mezikrajské srovnání, které zachycuje postavení Středočeského kraje v rámci České republiky v roce 2018. Pro snazší srovnání vývoje v jednotlivých krajích má tabulková část sjednocený obsah, v jednotlivých krajských publikacích v ní najdete srovnání okresů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností na území příslušného kraje nebo podrobnou strukturu obyvatelstva kraje a okresů podle pohlaví a věku. Také textová část těchto publikací má ve všech krajích podobnou strukturu, ale samozřejmě jsme se v ní zaměřili především na oblasti, které vývoj v našem kraji významněji ovlivňují.